

LÁZÁRY RENÉ SÁNDOR

András napjának éjjelén

*Hotelszobákban csendben haldokolni:
Nem is csengetni már a szállodásnak,
Csak fuldokolni, folyton haldokolni,
Maradni másnak, kába látomásnak,*

*Mint félálomban lengő költemény:
Ma bennem alszik, másnap senkiben,
S holnapra tán sem álom, sem hitem,
Sem unt öröm, sem elporölt remény,*

*Csak haldoklás kihűlt hotelszobákban:
Vád, büntetés, magány, gyehenna, vétek –
Testemben, mintha volt hotelszobában,
Csak szálló vendég, vándor lett a lélek.*

Budapest–Vásárhely, 1894 decemberében

Diárium

*Apátságos
Volt Kerc,
Álságos
Fogaras.
Elvetélt
Magyarság,
Vetettél,
Csak arass!*

LÁZÁRY RENÉ SÁNDOR 1859. szeptember 17-én született Kolozsvárott. Latin és francia szakos tanár volt, kiváló romanista hírében állott, de ez nem bizonyított, mindenesetre hosszabb ideig hivatalnokként is működött. 1890-től főleg Marosvásárhelyen élt. A várossal szomszédos Marossárpatakon hunyt el 1927 októberében. Harminchat verse még 1992 augusztusában került elő a marosvásárhelyi Molter-hagyatékból. A hirtelen, sőt: hihetetlen fölfedezést követő filológiai kutatómunka, illetve a nehéz és szövevényes életrajzi nyomozás eredményeképpen jó néhány eredeti Lázary-levélre és elegyes följegyzésre bukkantunk a költő élettársának, későbbi özvegyének, Vajdaréthy Júliának mindeddig lappangó hagyatékában... Ám ugyanott további százhat költeményre, valamint Marullo Pazzi (késő reneszánsz költő és zeneszerző) huszonegy versének Lázary általi fordítására avagy átköltésére akadunk... A Lázary-oeuvre immár teljesnek látszik, illetőleg (egyelőre) annak mutatkozik. Földolgozása folyamatban van. (Dr. Vajdaréthy Rabán szíves hozzájárulásával közléteszi: Kovács András Ferenc.)

Váltópénz
 Az ország,
 Híred vész:
 Fagaras,
 Mit világ-
 Talannak
 Tébolygó
 Vak ad át!
 Ég veled,
 Szentimre,
 Somkerék,
 Szakadát!
 Kufári
 Nemlétbe
 Szakad át
 A hazád.

Marosvásárhelyt, 1921 novemberében

Edények romlása

Édesapámnak küldöm

Gondos gazdasszony volt Bornemissza Anna,
 Konyhájából való eme tiszta kanna:
 Tán éppen Apafi töltött bort belőle,
 S egy császárló cseléd elitta előle!

Tolvaj idők járnak ódon serlegekre –
 Fogyatkozunk folyvást, szókon perlekedve,
 Csácsogássá lőn a voltat hívó remény,
 Üresen kong hitünk, horpadt ivóedény.

Amaz már megkopott, emez pedig vásík:
 Jobb italok ízét őrzi egyik-másik...
 Avagy vedd e kelyhet példának, intésnek:
 Rája magát vesztő Publikánust véstek!

Teleki Mihály úr ajándékuul küldé,
 Mikor a némettel Brassó alá gyűlt bé,
 Emlékeztetőül küldé Veér Juditnak,
 Kiből a romlással magnum pertut ittak.

Áldomásuk többnek kaparta gaz torkát,
 Holott mindig másként akarta az ország,
 Mely kínálgatással, kortyonként veszett el:
 Ígéretéseikkel bétölt, mint ecettel!

*Mint borral e kehely, s epével a bánat...
Hagyományoztatott az Ekléziának:
Hogy hajlítsa lelkünk keresztyéni jóra,
Szállt a Reformata Szent Religióra!*

*Nem adatik nekünk újra csoda, se hely.
Vagyunk... Akár ezüst úrvacsorakehely:
Sok keserű szájtól ragyogása vásik,
Rézkupává lesz a végső számadásig.*

Marosvásárhelyt, 1921 novemberében

Metamorphoses Transsylvaniae

Apor Péterrel szólván

*Szilágycseh romokban,
Roskad Szilágsomlyó –
Lassan elenyészik
Minden, mi lágy s omló!*

*Ha mit gyűjtött Szászkezd,
Székelyderzs meg Dálya:
Most a dühös idő
Vészben elherdálja.*

*Jaj, Bethlenszentmiklós,
Marosillye, Földvár:
Dicsőségünk görnyedt
Kódisgúnyát ölt már!*

*Csíkerákos, Csernáton,
Karcfalva, Zeykefalva:
Tengődünk immáron
Egymást is felfalva!*

*Nagydisznód, Szászhermány,
Nagyalmács meg Prázsmár –
Hajdan égő lelkünk
Csak rakás parázs már.*

Marosvásárhelyt, 1922 novemberében

Erdélyi kripta: Pantheon

*Olvastuk Szalárdit, Bethlent meg Csereyt,
Búsultuk kórságunk felkent felcsereit:
Hány elvakult princeps, kegyenc, prédikátor
Volt vérünk vagy könnyünk kifolyatni bátor!*

*Sohasem szívleltük a másság sikerét:
Síríg fenyítettük Apáczai Cserét!
Nem voltunk különbek, jobbak semmi kornál:
Házsongárdi földben hallgat Szcenci Molnár.*

*Hallgat Medgyesi Pál, Keserői Dayka:
Másoknak a szólást keserüli ajka...
Hallgat Péchi Simon, Dávid Ferenc Déván,*

*S lelki esméretünk sem értheti némán,
Hogy a megváltásra váró remény mit mond:
Tébolygón dadog, mint Báró Kemény Zsigmond.*

Marosvásárhelyt, 1924 novemberében

BERNÁTH CSABA: A TOROCKÓI UNITÁRIUS TEMPLOM